

पुढची पिढी घडवताना

डॉ. महेश मोहीते

बासष्ट वर्षांच्या जोशी काकांना हृदयाचा झटका आल्यानंतर पनवेलच्या एका हॉस्पिटलमधील अतिदक्षता विभागात दाखल करण्यात आले. जोशी काकूंना घर आणि दवाखाना या दोन्ही गोष्टींकडे लक्ष देणे खूप अवघड गेले. जोशी काकांचा एक मुलगा सॉफ्टवेअर इंजिनिअर असून सिलिकॉन व्हॅलीमध्ये वास्तव्यास होता. त्याला जोशी काकांच्या तब्येतीबद्दल कळविताच त्याने जोशी काकांना हिंदुजा हॉस्पिटलमध्ये हलविण्यास सांगितले. दवाखान्यासाठी लागणाऱ्या खर्चासाठी त्याने ताबडतोब पैशाची व्यवस्था करून दिली. तो त्याच्या कामाच्या जबाबदारीने स्वतः मात्र वडीलांना भेटायला येऊ शकला नाही. त्या संकटाच्या वेळी जोशी काका व काकू यांना पैशाची कमी नव्हती पण त्यांना त्यांच्या मुलाची कमी मात्र जाणवत होती ज्यामुळे दोघांनाही डोळ्यातले अश्रु आवरले नाही.

सध्याच्या काळात अनेक पालक आपल्या सहा वर्षांच्या मुलाविषयी हायपरॲक्टिव्हिटी (Hyperactivity), शाळेतील गुणवत्ता ढासळणे इत्यादी तक्रारी करताना आढळतात. शहरातील अगदी नामवंत शाळेत ही मुले चांगल्या शिक्षकांच्या हाताखाली शिकत असली तरीही मुलांच्या या समस्या पालकांना जाणवतात.

‘तुमची मुले किती वेळ खेळतात’ असा जेव्हा मी या मुलांच्या पालकांना प्रश्न विचारतो तेव्हा त्यांचे उत्तर असते, "डॉक्टर खेळायला तर वेळ नसतो पण आम्ही त्याला कॉम्प्युटर घेऊन दिला आहे. त्याच्यावर तो गेम खेळत असतो. तो इंटरनेट अगदी चांगल्या प्रकारे वापरतो."

भारतामध्ये मुलांना अशा बदलत्या संस्कृतीमध्ये वाढवले जाते ज्यांचे दुष्परिणाम दिसायला सुरवात झाली आहे. या बदलत्या परिस्थितीत मुलांकडून क्वचितच शारीरिक हालचाली केल्या जातात. सतत कॉम्प्युटरपुढे किंवा टी. व्ही. पुढे बसणाऱ्या या मुलांकडून क्वचितच कुटुंबातील व्यक्तींबरोबर संवाद साधला जातो. हे करताना ही मुले नकळत फास्ट फुड पदार्थांचे सेवन जास्त प्रमाणात करतात व त्यामुळे स्थूलता, कुपोषण

Important Safety Information – Information provided here is NOT medical advice or a Prescription against any specific or general Symptom. Please consult your doctor before utilising the information.

© Arogyadarpan.com

या प्रकारच्या समस्या या मुलांमध्ये आढळून येतात. याचा परिणाम मुलांच्या शारिरीक, मानसिक व सामाजिक वाढीवर होतो.

तुम्ही ६ वर्षांचे होतात, तेव्हा तुम्ही काय करायचे? असा मी जेव्हा या मुलांच्या पालकांना प्रश्न विचारतो तेव्हा ते उत्तर देतात, "आम्ही लहानपणी खूप खेळायचो. पण आता जमाना बदलला आहे. आता स्पर्धेचे युग आहे. या युगात स्वतःला सिद्ध करण्यासाठी या मुलांना जास्त मेहनत घ्यावी लागत आहे." हे पालकांचे स्पष्टीकरण न पटण्यासारखे आहे. स्पर्धा ही बदलत्या लोकसंख्येमुळे वाढली आहे; परंतु आता कित्येक नवी क्षेत्र खुली झाली आहेत ज्यामध्ये करीअर घडविण्याच्या अनेक संधी या मुलांना उपलब्ध होऊ शकतात.

पदवीचे शिक्षण न घेता धिरुभाई अंबानी, बिल गेट्स यांनी स्वतःचे विश्व उभे केले आहे, ज्यामध्ये लाखो लोकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध झाल्या आहेत. यशस्वी होण्यासाठी नवीन पिढीने नावीन्यतेची, अपार कष्टाची व निश्चित ध्येयाची कास धरली पाहिजे. मुलांचा सर्वांगीण विकास होणे जरूरीचे आहे. अभ्यासाबरोबर शारिरीक हालचाली करण्यासाठी देखील मुलांना प्रोत्साहन दिले गेले पाहिजे.

आपल्या मुलांपुढे एखादा आदर्श ठेवताना पालकांनी सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवला पाहिजे.

माझा एक शासकीय अधिकारी मित्र त्याच्या मुलाला समुपदेशनासाठी माझ्याकडे घेऊन आला होता. चर्चा करत असताना मित्राच्या बायकोने अभिमानाने सांगितले की त्यांच्या मुलीला शेअर मार्केटमध्ये व मुलाला बँकींगमध्ये करीअर करायचे आहे. मग मी त्या आठ वर्षांच्या मुलाला त्याला बँकींगमध्ये करीअर करण्याचे कारण विचारले असता त्याने उत्तर दिले, "या क्षेत्रामध्ये खूप पैसा आहे." एवढ्या लहान मुलाला पैशाविषयी एवढी जाण कशी असू शकते ह्याचा मला प्रश्नच पडला. मी आतापर्यंत अनेक मुलांकडून 'मला वैमानिक व्हायचय', 'मला सैनिक व्हायचय' असं ऐकलं होतं. परंतु अशा प्रकारचे ध्येय असलेला खरच मी पहिल्यांदाच पाहिला होता. 'Role Model effect' आपल्या वडिलांमध्ये होण्याचे ध्येय त्याच्यापुढे होते.

Important Safety Information – Information provided here is NOT medical advice or a Prescription against any specific or general Symptom. Please consult your doctor before utilising the information.

© Arogyadarpan.com

या रोल मॉडेल्स सारख्या संकल्पना पालकांकडून मुलांवर लादल्या जातात. परिणामतः ही मुले पुढे जाऊन जोशी काकांच्या मुलांसारखी वागू लागतात.

सुजाण पालकांनी आपल्या पाल्यावर चांगले नितीमुल्यांचे संस्कार केले पाहिजेत. ज्याच्या सहाय्याने ते पुढे जाऊन आयुष्यात काय चांगले काय वाईट, मानवी अमानवी यातील फरक ओळखू शकतात.

या संस्कारांमुळे मुलांना आपल्या देशाप्रतीच्या कर्तव्याचे तसेच आपल्या पालकांपुढे असलेल्या कर्तव्याची जाण राहिल. अशा प्रकारे पालकांनी आपल्या पाल्याचे संगोपन केल्यास आपल्याला दुसऱ्या कोणी जोशीकाकांबरोबर त्यांचा मुलगा अतिदक्षता विभागात त्यांची काळजी घेताना बघता येईल. हा भावनिक आधार औषधांपेक्षा कितीतरी महत्त्वाचा ठरू शकतो.

Important Safety Information – Information provided here is NOT medical advice or a Prescription against any specific or general Symptom. Please consult your doctor before utilising the information.

© Arogyadarpan.com